

ลักษณะความเป็นสตรีไทยในสังคมผ่านตัวละครสตรี
ในนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง”

สวพรรณ ไชยมงคล

สส.9000 การค้นคว้าอิสระ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารประยุกต์)

คณะภาษาและการสื่อสาร

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2554

บทคัดย่อ

ชื่อสารนิพนธ์	ลักษณะความเป็นสตรีไทยในสังคมผ่านตัวละครสตรีในนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง”
ชื่อผู้เขียน	สวพรรณ ไชยมงคล
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2554

การวิจัยครั้งนี้มีปัญหาคำถามวิจัยอยู่ 2 ประเด็นคือ (1) ตัวละครสตรีที่ชื่อ เรขา เคนจันทร์ และ ฤดี ในนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง” มีลักษณะของความเป็นสตรีไทยอย่างไร และ (2) ตัวละครสตรีไทยทั้ง 3 ดังกล่าวมีลักษณะความเป็นสตรีที่ถูกกดทับในสังคมไทยตามกรอบแนวคิดสตรีนิยมของ R. W. Connell อย่างไร

วิธีการศึกษาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม (Feminism) แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและสถานภาพของสตรีในสังคมไทย แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจและเพศวิถี และใช้วิธีการวิเคราะห์แก่นเชิงตีความ (Interpretive Theme Analysis) ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากหนังสือนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง” (พิมพ์ครั้งที่ 2 โดยสำนักพิมพ์แสงดาว ปี พ.ศ. 2553) เขียนโดยถนัด คอมันตร์ สุจริตกุล โดยศึกษาเฉพาะตัวละครสตรีที่ชื่อ เรขา เคนจันทร์ และ ฤดี ซึ่งการเก็บข้อมูลนี้ใช้เพื่อศึกษาลักษณะความเป็นสตรีไทยและลักษณะความเป็นสตรีที่ถูกกดทับในสังคมไทยตามกรอบแนวคิดสตรีนิยมของ R. W. Connell ผ่านตัวละครสตรีทั้ง 3 ในนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง”

ผลการศึกษาลักษณะความเป็นสตรีไทยผ่านตัวละครสตรีทั้ง 3 ในนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง” พบว่า ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอสาระสำคัญของลักษณะความเป็นสตรีไทยไว้ 6 ประเด็น ดังนี้ (1) ความสวยงาม (2) ความมั่นใจ (3) ความเฉลียวฉลาด (4) ซาติกำเนิด (5) ความมีอำนาจ และ (6) ความเป็นภรรยา นอกจากนี้ในการศึกษาลักษณะความเป็นสตรีที่ถูกกดทับในสังคมไทยตาม

(3)

กรอบแนวคิดสตรีนิยมของ R. W. Connell ผ่านตัวละครสตรีทั้ง 3 ดังกล่าว ในนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง” ยังพบว่า ตัวละครทั้ง 3 นี้มีลักษณะความเป็นสตรีที่ถูกกดทับที่ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอไว้ดังต่อไปนี้ (1) ด้านครอบครัว คือ สตรีไทยที่มีชาติกำเนิดต้อยต่ำมักจะโดนดูถูกเหยียดหยามจากผู้มีชาติกำเนิดสูงกว่า (2) ด้านอำนาจ คือ สตรีไทยที่ไม่มีอำนาจต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายชาย และ (3) ด้านเพศวิถี คือ สตรีไทยมีหน้าที่เป็นผู้สืบสกุล ต้องทำหน้าที่เป็นภรรยาและแม่ที่ดี ต้องดูแลเอาใจใส่ครอบครัว โดยลักษณะความเป็นสตรีที่ถูกนำเสนอผ่านตัวละครในนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง” นี้ แสดงให้เห็นว่าไม่ว่ากาลเวลาจะผ่านไปนานแค่ไหน สตรีไทยก็จะถูกจำกัดบทบาทหน้าที่อยู่แค่ในกรอบที่สังคมกำหนดขึ้นเท่านั้น หากสตรีคนใดไม่ปฏิบัติตามกรอบก็จะถูกคนในสังคมลงโทษ

กิตติกรรมประกาศ

การที่สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้นั้น ผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิระ โจรนประภายนต์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ซึ่งเป็นผู้ที่คอยดูแล ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้ความรู้และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างสูงตลอดระยะเวลาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงที่ช่วยทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ได้ถ่ายทอด และสร้างความรู้ให้กับผู้เขียน ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่คอยอำนวยความสะดวกในทุกๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อนทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กันมาโดยตลอด

ท้ายสุดนี้ผู้เขียนอยากขอบคุณสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่คอยสนับสนุน เป็นแรงผลักดัน และเป็นกำลังใจที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้เขียนเสมอมา

สวพรรณ ไชยมงคล

กันยายน 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(4)
สารบัญ	(5)
สารบัญตาราง	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ปัญหำนำวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม (Feminism)	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและสถานภาพของสตรีในสังคมไทย	13
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจและเพศวิถี	17
2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	24
3.1 วิธีการวิจัย	25
3.2 การดำเนินงานวิจัย	25
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	25
3.4 กระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูล	25
3.5 การนำเสนอข้อมูล	28

บทที่ 4 การวิเคราะห์ลักษณะความเป็นสตรีไทยและลักษณะความเป็นสตรีที่ถูกกดทับในสังคมไทยตามกรอบแนวคิดสตรีนิยมของ R.W. Connell ผ่านตัวละครสตรีในนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง”	29
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะความเป็นสตรีไทยผ่านตัวละครสตรีในนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง”	30
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ลักษณะความเป็นสตรีที่ถูกกดทับในสังคมไทยตามกรอบแนวคิดสตรีนิยมของ R.W. Connell ผ่านตัวละครสตรีในนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง”	60
ส่วนที่ 3 การจัดระเบียบข้อมูลสาระสำคัญ (Themes) ของตัวละครสตรีที่พบในนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง”	67
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	71
ส่วนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์สาระสำคัญ (Themes) ของตัวละครสตรีที่พบในนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง”	72
ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ลักษณะความเป็นสตรีที่ถูกกดทับในสังคมไทยตามกรอบแนวคิดสตรีนิยมของ R.W. Connell ผ่านตัวละครสตรีในนวนิยายเรื่อง “ดอกส้มสีทอง”	75
อภิปรายผลการวิจัย	77
ข้อเสนอแนะ	78
จุดด้อยของการวิจัย	79
บรรณานุกรม	80
ประวัติผู้เขียน	83